

EDITORIAAL

Suture

Het is een cliché geworden om te zeggen dat de dichters en schrijvers de psychoanalytici voorgaan inzake het adequaat verwoorden der zielenroerselen. Dit kan ons echter niet beletten om ons af en toe te laten verrassen door een zin die ons toevalt. Zo schenkt Alessandro Baricco ons het volgende: "Ze probeerde zich af te vragen waar *die absurde trouw aan het afgrijselijke* vandaan kwam, maar ze besepte dat ze geen antwoorden had. Ze begreep alleen dat niets sterker is dan dat instinct om terug te keren naar de plek waar je bent kapotgemaakt, en om dat moment jarenlang opnieuw te beleven" (Baricco, 2003: 106, onze cursivering). Deze gedachten gaan door het hoofd van Nina, het hoofdpersonage uit Baricco's novelle *Zonder Bloed*. Nina heeft zopas, als bejaarde vrouw, de liefde bedreven met de nog oudere Pedro. Beiden hebben elkaar voor het eerst sinds vele decennia opnieuw ontmoet, en elkaar hun verhaal verteld, cirkelend rond het moment waarop ze elkaar voor het eerst zagen, in vreselijke omstandigheden.

Hij was toen een jongen van twintig geweest, die gewapend met een pistool samen met drie andere mannen haar vader kwam vermoorden. Zij was nog een kind, lag weggedoken achter een luik, toen ze hoorde hoe de mannen haar vader en broer neerschoten. Hij ontdekte haar, maar zweeg. De boerderij werd in brand gestoken en Nina overleefde. Ze werd gevonden en meegenomen door een vriend van haar vader, die haar later zou afstaan aan een rijke graaf aan wie ze drie kinderen schonk. De moordenaars van haar vader stierven één na één en nu had ze ook de vierde, tevens haar redder, gevonden in de hoedanigheid van een bejaarde lootjesverkoper. Ten aanzien van Pedro lijkt Nina niet gedreven door haat en wraakzucht. Pedro heeft immers niet alleen haar leven kapotgemaakt. Hij heeft, in zekere zin, Nina ook *voortgebracht*.

Dit is meteen ook de honing van deze novelle: de absurde trouw aan het afgrijselijke komt hierdoor tot stand dat dit afgrijselijke het subject kapot-maakt, dat wil zeggen, *maakt*, maar dan *kapot*. Het afgrijselijke achter zich te laten, wat het oogmerk van een analyse kan zijn, impliceert dientengevolge het achterlaten van zichzelf, wat dus onmogelijk is. Enige uitweg hier is het herwerken, het opnieuw dichtten van de naad, de hersubjectivering.

*
* *

Voorliggend nummer groepeert bijdragen die alle, op deze van Mai Wegener na, raken aan het thema van *Taal, Discours, Betekenaar*. Ingrid Jans steekt van wal, mede geïnspireerd door haar eigen klinische ervaring met afatici, met de vraag naar de manier waarop en de mate waarin een taalverstoring het mens-zijn beïnvloedt. Aan de hand van een casus oppert Huguette Raes een hypothese over de beïnvloeding van de ontwikkeling van de lichaamsvormen door de betekenaar. Hilde Coppens illustreert mooi hoe een hedendaagse concretisering van Bentham's panopticon, gelegitimeerd door een tot ideologie geworden discours over transparantie, een scène kan bieden voor acting-out. Timo Thibo buigt zich over het vraagstuk van de tweetaligheid en de taal van het onbewuste, en Lode Lauwaert analyseert de hedendaagse subjectiviteit vanuit de psychoanalytische discours theorie. Als toemaatje geldt de tekst van Mai Wegener waarin zij Fechners opvatting over het onbewuste onder de loep neemt en aantoont dat deze niet gespeend is van enige natuurfilosofie en dus niet zomaar compatibel is met Freuds visie, ook al verwees deze laatste graag naar Fechners "andere Schauplatz".

Filip Geerardyn

Bibliografie

A. Baricco (2003), *Zonder Bloed*, Breda, De Geus.